

Gabrielė KUIZINAITĖ

Žmogaus ir pasaulio santykis Algimanto Kezio kūryboje

Algimantas Kezys, žinomas lietuvių išeivijos fotomenininkas, užima svarbią vietą lietuvių fotografijos istorijoje. Per beveik keturis dešimtmečius keitėsi jo kūryba: kito tiek tematika, tiek jo kūrinių forma. Savo kūrybinį kelią fotografas pradėjo nuo tradicinio portreto žanro, o pastaraisiais metais jo kūrybą ženklina modernios dvigubų kompozicijų traktuotės ir gana komplikotas žmogaus ir pasaulio santykio suvokimas ir raiška. Atkūrus Nepriklausomybę A. Kezys kiekvienais metais Lietuvoje surengia po kelias parodas, Lietuvoje yra žinomi jo JAV leisti fotografijų albumai ir katalogai, o 1996 metais Lietuvoje buvo išleistas jo keturių dešimtmečių kūrybos laikotarpį reprezentuojantis fotografijų albumas „Retrospektyva“. Lietuviškosios fotografijos kontekste A. Kezio darbai išsiskiria filosofiskumu: kiekviename savo darbe jis stengiasi išsakyti požiūrį į aplinką, ieško atsakymo į amžinuosius žmogaus egzistencijos klausimus. Jo fotografijoms būdinga formos ir turinio vienovės paieška, apgalvota fotografijos kompozicija. Paskutiniai Kezio fotografijos ciklai sukurti naudojant kompiuterines technologijas, jis yra vienas pirmųjų lietuvių fotografų, pradėjusių naudoti

šią techniką, kuri suteikė pastarųjų metų fotografo darbams daugiau filosofiskumo, pakylėjo jo darbus į metaforas, alegorijas ar simbolio lygmenį, suteikė šiam autoriui galimybę savo darbuose atskleisti metafizines pasaulio paslaptis, sustiprino polinkį į potekstes ar aliuozijas. Be A. Kezio fotografijos darbų įvairovės šiandien neišsivaizduojama lietuvių fotografija. Kezys yra universalus menininkas: jo kūryba yra ir lietuviška, nors daugelis jo darbų ciklų visiškai nutolę nuo lietuviškosios tematikos, savo visuotinumumu, kartais net globalumu, jis yra ir kosmopolitiškas. Kaip ir daugelio išeivijos kūrėjų darbuose, taip ir Kezio kūryboje jungiama tradicija ir modernumas. Itin plačia savo darbų tematika, moderniomis technologijomis, universalumu ir originalumu šio fotografo kūryba išsiskiria Lietuvos fotografijos istorijos kontekste.

Skirtinguose A. Kezio kūrybos etapuose kinta žmogaus ir pasaulio santykis, tad šiuo aspektu bus analizuojama menininko kūryba. A. Kezys nuolat ieško naujų temų, raiškos priemonių, galima aptikti ryškių poslinkių, kaip jo kūryboje keičiasi požiūris į žmogų. Vienas iš pagrindinių straipsnio tikslų yra atskleisti, kaip įvairiais A. Kezio kūrybos

laikotarpiais keitėsi požiūris į žmogų, žmogaus ir pasaulio santykis, kokia jo formalioji raiška fotografo darbuose, kiek žmogaus ir pasaulio santykio kaitai bei raiškai įtakos turėjo įvairios technologijos ir paties fotografo pasaulėžiūra. Vienas iš pagrindinių uždavinių yra nustatyti, kokie veiksniai turėjo įtakos A. Kezio pasaulėžiūros formavimuisi, kokį vaidmenį fotografo kūrybai turi jo teologinės pažiūros ir jų kaita, kaip skirtinguose menininko kūrybos etapuose kinta darbų technika, raiškos būdai.

Kezys savo fotografijai pirmiausia kelia estetinius reikalavimus. A. Kezio kūrybą galima suskirstyti į tris laikotarpius, kuriuose ženklūs fotografo pasaulėžiūros, kūrybos tematikos ir raiškos formų pokyčiai. Menininko kūrybai artimas vieno iš garsiausių pasaulio fotografų prancūzo H. Cartier-Bressono kūrybinis kredo: „Fotografija yra būdas pažinti ir intensyviau gyventi.“⁴¹ Žvelgiant į Kezio fotografijos raidą, yra ryškus kūrėjo siekis skverbtis vis giliau į egzistencines paslaptis, kurti simbolius ir per juos raginti žiūrovą ieškoti savosios būties suvokimo prasmės.

Visą A. Kezio kūrybą galima suskirstyti į tris kūrybos etapus. Ankstyvajam kūrybos laikotarpiui priskirtini 1957–1970 m. sukurti ciklai, žymesnieji iš jų yra „Fotografijos“ („Photographs“ 1966), „Portfolio“ (1966), „Forma ir turinys“ (1969). Ankstyvuosiuose darbuose fotografui nėra svarbus žmogus, jo figūra nėra vyraujanti, A. Kezys pirmenybę teikia gamtai, nes jo pasaulio vizija gimsta gamtoje. Žmogus šiose fotografijose yra tik šalia gamtos ir visatos didybės. Ankstyvieji Algimanto Kezio darbai atlikti tradicine technika. Labai dažnai jo fotografijose meninis vaizdas įgyja laikui nepavaldžią reikšmę: ją tarsi pasiglemžia forma, turinį nukeldamas į antrąjį planą.

Vidurinis fotografo kūrybos periodas (1970–1990) pasižymi daugiau kūrybiniais ieškojimais, jam būdinga didžiule temų įvairovė, savęs ieškojimas kūryboje. Nuo gamtos

motyvų ir fragmentų fotografo žvilgsnis vis dažniau krypta į urbanistinę erdvę, kurioje kontrastiškai dera geometrizuotos formos ir augalo motyvas ar žmogaus šešėlis, kartais autorius tik „žaidžia“ su dangoraižio ar jo detalių (laiptų, geometrinių puošybos elementų) ornamentika, daugiau dėmesio skiria kūrinių formai. Šiuo laikotarpiu svarbūs šie A. Kezio fotografijų ciklai: „Plakatai“ (1978), „Chicago“ (1983), „Dviejų pasaulių veidai“ (1986), „Temos variacijoms: pasaulinės mugės ir ekspozicijos“ (1986), „Gamta, formos ir galios“ (1986), „Miestų fragmentai“ (1988). Pereinamuoju šiame etape tampa A. Kezio ciklas „Dvigubos kompozicijos“ (šio visiškai naujo formos bei montažavimo technikos požiūriu ciklo darbai sukurti 1988–1990 metais, o atskira knyga ciklas išleistas 1990 metais).

Vėlyvąjį A. Kezio kūrybos laikotarpį įprasmina minėtasis pereinamojo laikotarpio fotografijų ciklas „Dvigubos kompozicijos“ (1990), ciklai „Giesmių giesmė“ (1993), „Moteris“ (1996), „Miestų fragmentai“ (1996), „Būties fragmentai“ (1998), „Angelų pasaulis“ (2001) ir kiti. Šiuo metu kinta ne tik autoriaus pasaulėžiūra, keičiasi ir fotografijos atlikimo technika, autorius pradeda kurti kompiuterinę fotografiją, kai kuriuose cikluose įveda spalvą kaip jungiantį kūrinių kompozicijos motyvą. Daugiau dėmesio skiriama formos paieškoms: dvigubose kompozicijose išplečiama erdvė, keli vaizdai stebimi vienu metu, jie ir uždengia, ir papildo vienas kitą, sukelia įvairių asociacijų, sukuria trečiąjį vaizdinį. Toje aplinkoje atsiranda naujų prasmų, naujai įprasminama būtis. Autoriaus požiūris į pasaulį tampa filosofiškesnis, žmogus įgyja daugiau pavidalų ir menininko yra stebimas pačiuose įvairiausiuose kontekstuose.

A. Kezio kūryba iki šiol yra analizuota daugiau apžvalginio požiūriu: tiek išeivijos, tiek ir Lietuvos spaudoje pasirodė daug reportažinių straipsnių apie A. Kezio parodas, pokalbių su juo. Tik vienas kitas darbas arba

straipsnis nuodugniau nagrinėja fotografo kūrybą, arba žvelgia į ją pasirinktu aspektu, įvairūs fotografo kūrybos ir veiklos aspektai išryškinti R. Tamošaičio, A. Kurausko, A. Tereškino, E. Jaškūnienės, E. Lukaševičiūtės, R. Šinkūno, J. Peleckio-Kaktavičiaus, B. Garbaravičienės, B. Markaičio, V. Ragauskaitės, M. Kavaliausko, J. Skaigirytės, Š. Valiukėno, A. Nako, Vl. Ramojaus, H. Cullinano, H. Edwardso, G. De Abreu straipsniuose. A. Kezys vienas iš pirmųjų lietuvių fotografų sukūrė savo interneto puslapį (www.kezys.com)

Menotyriminkas D. Lapkus, recenzuodamas A. Kezio albumą „Retrospektyva“, pabrėžia fotografijos daugiaprasmiškumą, keliaklodiškumą, giluminių būties prasmų ieškojimą fotografo kūryboje, jo kompozicijos lakoniškumą ir drauge sudėtingumą. Kultūrologų A. Tereškino ir R. Tamošaičio straipsniai ieško A. Kezio estetinių filosofinių kūrybos ištakų, giliosios idėjų raiškos jo kūryboje, išvelgia itin glaudų ryšį tarp A. Kezio teologijos pažiūrų ir jo meninės kūrybos. R. Tamošaitis savo straipsnyje „Pasaulis bangoje ir pavidaluose“ epizodiškai aptaria žmogaus ir aplinkos santykį A. Kezio fotografijoje. Jo nuomone, žmogus fotografo kūryboje nėra vyraujanti figūra, tačiau visa aplinka (gamtinė, urbanistinė, interjeras) turi žmogiškųjų prasmų krūvį. Pats fotografas taip pat yra kalbėjęs apie žmogaus ir aplinkos santykį savo darbuose. Jo pasisakymai ir tekstai dažnai skelbiami drauge su fotografijomis autoriaus albumuose.

A. Kezio kūryba iki šiol nėra sulaukusi išsamesnių studijų ir monografijų, nedaug tėra rašyta apie šio menininko universalumą, neatskiriamą jo žodinių tekstų ir meninės fotografijos dermę, apie jo apžvalginius ir analitinius tekstus, kuriuose Kezys rašo apie kitų fotografų ir dailininkų kūrybą, bendrąsias lietuvių išsivijios dailės ir fotografijos tendencijas. Savąją pasaulio ir kūrybos sampratą menininkas siekia išsakyti įvairiais būdais.

2003 m. pradžioje išleistame albume „Lietuva. Architektūros fragmentai“ A. Kezys šalia fotografijų skelbia ir savo poetinius tekstus. JAV leidžiamas žurnalas „Lituanus“ yra paskelbęs jo poetinių tekstų, rašytų anglų kalba. Menininkas sunkiai telpa vienojės kultūroje, vienoje poetinėje ir fotografinėje kalboje.

Kūrybinio kelio pradžia

„Išsivio dalia paprastai būna pažymėta ne tektimi, profesinių galimybių apribojimais, svetimos aplinkos primestu gyvenimo būdu. Algimanto Kezio kūrybai egzodas savotiškai padėjo, kaip palanki sąlyga: tai retas atvejis, kai nauja ne apribojo, bet atvėrė naujos karjeros galimybes.

Algimantas Kezys sugebėjo atsistoti tarp dviejų pasaulių aprėpdamas juos abu: išlikdamas ištikimas savo europocentrinei tėvynei ir pritaipdamas moderniosios civilizacijos aplinkoje.“

Algimantas Kezys gimė 1928 m. spalio 28 d. Vištytyje, Vilkaviškio apskrityje. Menininko kelias driekėsi iš Vištyčio per Vilnių, Vokietiją, Ameriką ir vėl atvedė į Lietuvą. 1944 m. A. Kezys su tėvais pasitraukė į Vokietiją. 1950 m. atvyko į JAV ir įstojo į Jėzuitų ordiną, 1961 m. buvo iššventintas į kunigus. 1966 m. studijuodamas Lojolos universitete Čikagoje įgijo filosofijos magistro laipsnį. A. Kezio veiklos spektras platus: jis yra fotomenininkas, rašytojas, leidėjas, parodų organizatorius, filmų kūrėjas. Menininkas aktyviai dalyvauja išsivijios kultūrinėje ir visuomeninėje veikloje, tarptautinėse parodose, rengia personalines parodas, leidžia knygas ir katalogus. 1966 m. įsteigė lietuvių fotoarchyvą ir jam vadovavo. Archyvas buvo pavadintas Budrio vardu. Archyve Algimantas Kezys pradėjo kurti dokumentinius filmus apie išsivijios asmenybių gyvenimą ir veiklą, kaupti ir saugoti išsivijios fotografų nuotraukas, tiek originalus, tiek negatyvus. 1976 m. įsteigė Amerikos

lietuvių bibliotekos leidyklą, buvo leidžiami katalogai, knygos. 1980 m. įsteigė galeriją, yra aktyvus Amerikos lietuvių spaudos ir radijo talkininkas. 1974–1977 m. buvo Jaunimo centro Čikagoje direktorius. Surengė nemažai lietuvių išeivijos dailininkų parodų, išleido jų katalogų. Kaip fotomenininkas debiutavo 1963 m., pristatydamas savo pirmąją parodą Jaunimo centre Čikagoje. 1965 m. jo fotografijos buvo eksponuojamos Čikagos meno institute. Vėliau surengė nemažai parodų muziejuose Amerikoje, Kanadoje, Vokietijoje, Švedijoje, Prancūzijoje, Japonijoje, Lietuvoje, Latvijoje ir kt. A. Kezio kūrybinė biografija glaudžiai siejasi su Lietuva: čia surengta keliolika parodų, Lietuvos muziejams ir archyvams dovanotos dokumentinių filmų kolekcijos ir fotografijos. Už fotografijos meną autorius apdovanotas JAV LB Kultūros tarybos premija ir Lietuvos Didžiojo Kunigaikščio Gedimino ordinu. 1992 m. Keziui suteiktas Lietuvos fotomenininkų sąjungos garbės nario vardas.

A. Kezys intensyviai ieškojo ir nuolat tebeieško savito stiliaus. Jis pats įvairiuose pasisakymuose nuolat iškelia turinio ir formos paieškas. Tai kūrėjui būdinga nuo pat jo kūrybinio kelio pradžios. „Manąjį kelią būtų galima apibūdinti – tai nuolatinis vaikščiojimas ir ieškojimas be plano, be direktyvų, be draugo ar patarėjo, bet kada, bet kur.

Dažnai po ilgos „medžioklės“ tenka pareiti tuščiom, mačiusiam daug įvykių ir vaizdų, bet nei vieno įvykio, nei vieno vaizdo. Tačiau neretai ir po trumpesnio ieškojimo pareini atradęs deimančiuką, o gal net kelis. Tai tokia yra mano nuotraukų ir jų tematikos genezė. Tik jas reikia atrasti, atpažinti ir, žinoma, mokėti tinkamomis fotografinėmis priemonėmis užfiksuoti.“³

Panašiai kito ir A. Kezio pasaulėžiūra, apie religines pažiūras pats autorius yra kalbėjęs: „Panašiai turėčiau kalbėti ir apie savo religinius išpareigojimus visuomenei. Religiniu gyvenimu domėjausi nuo pat jaunystės, do-

miuosi juo ir dabar. Būdamas kunigu, tapau religininku ex professo. Nustojęs kunigauti, religijos ar tikėjimo neatsisakiau. Priešingai manau, kad tapau sąmoningesnis religijos išpažinėjas negu anksčiau. Tokiais tapti raginu ir kitus. Rašydamas knygą „Taisykime Viešpačiui kelius“ siekiu pirmiausiai pats sau išsiaiškinti kai kuriuos man rūpimus teologinius klausimus. Tad norėčiau pabrėžti, kad tikrasis mano kelias ir pašaukimas išliks beveik nepakitęs net ir po to, kai pajutau, kad nebegaliu tarnauti savo visuomenei kaip kunigas.“⁴

Kezys nuolat pabrėžia sąmoningo religingumo būtinybę. Abejonės ir ieškojimai, būdingi A. Keziui kaip teologui, daro jį gerokai laisvesnį kaip menininką. Tačiau jo meninėje kūryboje ryški pasaulėžiūros kaita ir nuolatinis atsakymo ieškojimas į jam kaip žmogui ir kaip kūrėjui rūpimus klausimus.

Tuo metu, kai buvo subrendęs A. Kezio dvasinis lūžis, jis nuolat aktualizavo fotografijos ir teologijos sandūrą, jam ilgą laiką pavyko suderinti savo kaip dvasininko pareigas su fotografija.

„Apie kunigystės ir fotografavimo derinį tikriausiai pagalvoja ne vienas. Mano nuomone, tai tarsi dvi vėžės, kurios eina greta. Jei susieitų tai pakviptų „katastrofa“. Man teko jomis abejomis važiuoti be didesnių sukrėtimų. Kunigiška tendencija – pamokslauti. Ji kaip kokia hidra kartais išlenda ir viską gadina, menišką fotografiją paverčia paprasta iliustracija. Tai aišku, nėra jokia „katastrofa“. Netiks muziejui – parduosi leidėjui. Esu padaręs nemažai iliustracijų straipsniams, knygoms, vaizdais pagražinęs eilėraščių rinkinius.“⁵

Teologinių svarstymų knyga „Taisykime Viešpačiui kelius“ yra papildyta išpūdžiais iš kelionės po Šventąją Žemę ir iliustruota A. Kezio fotografijomis, joje atsiskleidžia autoriaus gebėjimas suderinti dvi sritis – teologiją ir fotografiją, išsakyti savąją idėją skirtingomis kalbomis, skirtingomis raiš-

kos priemonėmis, kurios viena kitą papildo. Prieštaravimai, teologiniai ginčai, teoriniai absoliučios tiesos ieškojimai ir iš jų kylančios tikėjimo abejonės, – visa tai būdinga kūrėjo ir teologo svarstymams. Atsakymo į žmogiškosios prasmės, egzistencijos, tikėjimo tiesų ir sąvokų sąlygiškumo klausimus žmogus, teologas ir menininkas ieško visur: savo teologiniuose svarstymuose, straipsniuose, meninėje kūryboje.

Kiekvienas menininkas savo pasirinktomis priemonėmis kuria ne ką kita, ko asmenišką dokumentą – dienoraštį, išreiškiantį jo patirtį su aplinka ir visuomene. Kokia yra jo pažiūra ir idealai, toks ir jo kūrinys. Mūsų siekius, užmojus ir intensijas suformuoja pažiūros, mitai ir ideologiniai įsitikinimai. Tie įsitikinimai yra veikiami kasdienės gyvenimo srovės. Visuomenėje vyraujančios srovės vaizdinio meno kūrėją, siekiantį turinio, sąvokų ir sąveikų reikšmingumo, nukreipia į estetinę plotmę. Toks yra Algimantas Kezys savo kūryboje. Jis menininkas, nes jo techniškas žinojimas glaudžiai suderintas su idealistiniu meno siekiu. Mano nuomone, tai ir yra menininko autentiškumo įrodymas. Algimantas Kezys greitai suprato specifinių lietuviškų kultūrinių vertybių ir jų kūrimo plėtotės būtinumą, jų tęstinumą, puoselėjimą ir ugdymą.

Faktai, o ne pamokymai yra jo veiklos metodus. „Jo nuotraukas būtų galima palyginti su japonų haiku literatūrinio žanro kūryba. Taupyti ir išryškinti žodį – poeto uždavinys. Panašiai ir Algimantas Kezys elgiasi su savo vaizdiniais elementais.“⁶⁶

Menininko kūrybai būdingas laisvas realaus gyvenimo motyvų ir asmeninių, abstrakčių, ekspresinių vizijų jungimas, pagrįstas dėmesingumas laisvai išraiškai ir atvirumas pasaulio – socialinio, gamtos ir pašonės procesams, abstraktus simboliškumas rodo autoriaus laviravimą tarp sava ir svetima, prijaukinta ir nesuvaldyta, namų ir benamiškumo motyvų. Pirmosios fotomeni-

ninko Algimanto Kezio fotografijos visiškai paprastos, bet savo paprastumu jos tampa labai įdomios, subtilios ir keliaprasmės.

„Kezio fotografijos kiekvieną labiau įsigilinusį stebėtoją įtraukia į jo asmeninius sielos suvokimus. Jo sukurtos fotografijos paklūsta vidiniams autoriaus gyvenimo ritmams. Kezio darbai įtraukia žiūrovą į gyvą emocionalų ir psichologinių vaizdų, formų ir medatyvumo ritmo sukūrį.“⁶⁷

Patys ankstyvieji A. Kezio darbai sukurti 1957–1960 metų laikotarpiu, juose ryški, prasminga ir darni formų visuma. Šiuo metu menininkas dar tik ieško savo tematikos: jo kūryboje svarbus tampa vandens, augalo motyvas, aplinkinio pasaulio trapumas ir laikinumas. Daugelyje fotografijų egzistuoja žmogaus figūra ar veidas, tačiau žmogus dažniausiai yra antrajame plane, šešėlyje, jis svarbus, tačiau kartais menkas prieš visatos begalybę. Per šiuos motyvus autoriui svarbu sukurti savąją pasaulio suvokimo ir regėjimo prasmę. Žmogus yra svarbus Kezio vaizduojamajame pasaulyje, svarbus jo buvimas ir egzistencija, ji neatskiriama nuo gamtinės tėkmės. Todėl jau pirmosios menininko nuotraukos pasižymi ypatingu subtilumu, autorius teikia svarbią reikšmę detalėms: šešėliams, vandens raibuliavimui, juntamas ypatingas fotografo dėmesys kūrybinei estetinei formai.

„Fotografo kūrybinis kredo: per estetinę formą į gyvenimo tikrovę. Tai universalių reikšmių tikrovė, išvelgiama „estetinės askezės“ ir kontempliuojančios minties jėga. Jo darbuose konkretybė prabyla apie būties metafiziką, tačiau tiesiogiai kūrinėje jokios judėjimo angažuotės nerastumėme. Šiuo atžvilgiu kūriniai nėra sunkiai atskiriami nuo diskursui nepaklūstančio magiško formos grožio.“

Menininkas neprimeta daiktams idėjos, jis ieško pasaulyje ne žmogaus įsivaizduojamų tiesų iliustracijos, bet pačios tiesos, kuri savo ruožtu įgyja ir žmogiškojo pažinimo

bei raiškos vertę. Ši tiesa nušvinta kasdieniškuose žmogaus psichiką atstovaujančiuose reiškiniuose bei retoje estetinėje akimirksnio įžvalgoje per savotišką „praregėjimą“ arba, krikščioniškiau pasakius, formos „apreikimą“. Apreikšta forma ne tik grožis, bet ir slapta tiesa, kalbanti magiška kalba. Todėl fotografavimas – tai atradimas, o ne sąmoningas ko nors formavimas.

Antra vertus, A. Kezys darbuose forma disciplinuoja gyvenimo kontingentiškumą grožio pavidalais, bet tai ne formalumas ar estetizmas, o tam tikra estetinė laikysena, iš gyvenimo patirties pereinanti į gyvenimo kūrybą. Estetinės formos autonomija išlieka net poezijos tekstus lydinčiuose vaizduose, kurie netampa priedu prie teksto, o turi savarankišką meninę būtį.⁴⁸

Po 1965 metų sukurtose fotografijose A. Kezys toliau išlaiko savitą stilių, tačiau palengva gamtinių motyvą keičia urbanistinis peizažas arba urbanistinis motyvas pinasi su gamtiniu. Žmogus taip pat lieka daugelyje Kezio fotografijų, bet jis tampa fotografiją papildančia dalimi, menininkas „žmones fotografuoja ne kaip individus, o kaip intriguojančias formas“⁴⁹.

Dar didesnę vaidmenį Kezio fotografijose pradeda vaidinti šviesos ir šešėlių žaismas, jis savaip sujungia ir papildo urbanistinę geometrizuotą nuotraukos kompoziciją. Kartais fotografas savo fotografuojamąjį objektą „ištirpdo“ tamsoje, šešėlyje, judesyje, jo fotografijos įgyja daugiau mistiškumo, paslaptinumo.

„Algimantas Kezys yra ne vien turįs menišką vaizduotę kompozicijai, šviesos ar kameros valdymui, bet jis yra puikus fototechnikas-laborantas ir nepaprastos orientacijos foto medžiagų pritaikymu savo srities nuotraukose.“⁵⁰

A. Kezio menas stilistiškai vientisas. Šio menininko fotografijose saikingai panaudota šviesos ir šešėlių pusiausvyra. Kezys – keliautojas, todėl yra įvairi jo kūrybos geogra-

fija: Meksika, Pensilvanija, Europos miestų vaizdai ir veidai. Tačiau menininkui nėra svarbu tik fiksuoti ir dokumentuoti, jo darbuose fiksuojama detalė, jį domina netikėta žmogaus išraiška ar žvilgsnis, pastato fragmentas, netikėta istorinio paminklo detalė ar rakursas. Fotografuojamas vaizdas įgyja laikui nepavaldžią reikšmę, ją paglemžia forma, o turinys nukeliamas į antrąjį planą.

A. Kezys pasaulį mato savitu, netikėtu rakursu, pastebi ir savo fotografijoje fiksuoja šviesos ir šešėlio santykio subtilumus. Svarbus jo pasaulėžiūros ir meninės jausenos aspektas yra nuolatinio ryšio su praeitimi fiksavimas, praeities tradicijų tautos gamtoje ir kūryboje, žmogaus ir pasaulio neatsiejamo ryšio teigimas. Ši samprata artima egzistencializmui. „Žmogaus būtis yra būtis pasaulyje, situacijoje, veikloje ir laikinyje. (...) Žmogus niekada negali iš pasaulio išsinarplioti, jį palikti, žmogus visuomet jame įsivėlęs.“⁵¹

Menininkas per savo kūrybą išsako savo mintis apie pasaulį kaip apie nedalomą visumą. Keziui savaip rūpi papasakoti apie žmogų, gamtą, provokuojant, skatinant savąjį žiūrovą ieškoti atsakymo. Jis nori su žiūrovu pasidalyti vaizdų nuotrupomis, kurios kasdienybės slinktyje padarė didesnę išpūdį, pakylėti vaizduojamąjį objektą virš kasdienybės lygmens. Kezio požiūris į žmogų egzistencinis, o į pasaulį melancholiškas. Pirmosiose fotografijose Algimantas Kezys pirmenybę teikia gamtai, nes kežiškojo pasaulio vizija gimė gamtoje. Su žmogumi menininko santykis labai atsargus ir daug šaltesnis negu su gamta. Ankstyvojo laikotarpio fotografijoje A. Kezys daugiau dėmesio skiria gamtai, aplinkos vaizdavimui, o į antrąjį planą nukelia žmogų, pabrėždamas jo vienišumą ir trapumą visatos didybėje.

Žmogus gamtoje, žmogus būryje kitų žmonių, žmogus mieste sudaro vientisą ir nedalomą visumą. Jis tampa neatskiriama, nedaloma tiek gamtos, tiek miesto peizaže dalimi. Keziui visais jo kūrybos laikotarpiais

pavyksta derinti savo fotografijų kompozicijas, pamatyti ir užfiksuoti nuolat pasikartojantį vaizduojamų objektų ritmą.

Urbanistinės fotografijos link

Vidurinis Algimanto Kezio kūrybos laikotarpis pasižymi didesne tematikos ir meninės fotografijos raiškos formų įvairove. Šį Algimanto Kezio kūrybos laikotarpį drąsiai būtų galima vadinti tematikos ir raiškos priemonių bei kūrybinių ieškojimų laikotarpiu. Šiuo metu keičiasi A. Kezio fotografijų tematika, gilėja pasaulio samprata, daug sudėtingesnė tampa jo fotografijų kompozicija. Menininko kūryboje atsiranda naujų aspektų: tai teologijos, filosofijos tiesų ir fotografijos meno sandūros, viengubų ir dvigubų kompozicijų susidūrimas, spalvotų ir nespalvotų fotografijų priešprieša. Ryškėja komplikuo-tesnis, sudėtingesnis žmogaus ir pasaulio santykis, tiksliau galima būtų įvardyti, kad A. Kezys įvairiuose šio laikotarpio darbų cikluose stengiasi pateikti visą žmogaus dvasinio pasaulio įvairovę, jo vienišumą urbanizuotame pasaulyje.

Dėl nepriekaištingos nespalvotų nuotraukų kokybės ir didelio kontrastingumo ypač svarbi A. Kezio fotografijose šviesa, suteikusi darbams ypatingos ekspresijos. Tobulo vaizdo išpūdį sustiprindavo griežtos kompozicijos ir geometrinių formų ritmo bei erdvių persiliejimais pabrėžiantys montažai.

Atsitiktinių gyvenimo akimirksnių žavesys ir jų sustabdymas kadre, Dievo ir žmogaus, žmogaus ir visatos nepertraukiamo ryšio pajautimas ir jų kaip darnios visumos suvokimas būdingas A. Kezio pasaulėjautai, jis suteikė šio menininko fotografijoms iki šiol nebūdingų estetinės išraiškos formų. Fotografiniai formų kontrastai, vaizdo estetika ir precizika yra būdinga visai Kezio kūrybai, jo fotografijos suvokimui. Ankstyvojo

ir vidurinio laikotarpio fotomenininko darbais pirmiausia žiūrovą patraukia neįprastu formų stiprumu, kurį sustiprina tamsių ir šviesių formų tarpusavio žaidimas, kartais tamsos ir šviesos dialogas yra paprastesnis, kartais komplikuo-tesnis, bet visuomet švietotamsos efektai susiję su bendrąja fotografijos kompozicija, jos vieningumu, formos ir idėjos branda. Todėl dažnoje recenzijoje jo darbai vadinami paveikslais. Iki šiol A. Kezio fotografijoje žmogus buvo antrajame plane, šešėlyje, buvo stengiamasi atskleisti jo trapumą, vienišumą didingame gamtos stichijos arba urbanistiniame kontekste. Visose šiose fotografijose itin pabrėžiamas žmogaus vienišumas visatoje, jo vidinio dvasinio gyvenimo pažeidžiamumas.

Fotografijų cikle „Žmogus tarp žmonių“ (1983) fotografas ryškina žmogaus vienišumo žmonių pasaulyje problemą. Žmogus A. Kezui pirmiausia yra atskiras individas, todėl jo kūryboje jis dažniausiai yra vieniša būtybė, ryškesnis jo ryšys su gamta, aplinka, bet ne su kitais žmonėmis. Kartais A. Kezio gamtos peizažai, pastatai, daiktai, žmonės mąsto, kalba, filosofuoja, kartais įgyja simbolinę, mistinę prasmę, tokiuose darbuose tarsi pakylama į metafizinę egzistencinės problemos svarstymą.

Naujos technologijos ir jų naudojimas meninėje kūryboje leidžia fotografui jungti kelis ar daugiau vaizdus, priartinti fotografijos meną prie kitų dailės žanrų, teikia galimybę vaizduojamąjį objektą universalizuoti. Artariamo laikotarpio A. Kezio kūrybos etape ryškūs pasaulėžiūros pokyčiai paskatino jį ieškoti naujų, daug sudėtingesnių ir subtilesnių meninės išraiškos formų.

Kūrybiniai eksperimentai ir ieškojimai

Po 1990 m. prasidėjusiu kūrybos laikotarpiu keičiasi A. Kezio kūrybos tematika:

autorius pereina prie sudėtingesnių formų ir fotografavimo technikos, išryškėja jo pasaulėžiūros pokyčiai, daug filosofiškesnis požiūris į reiškinius, polinkis į vaizduojamojo objekto simboliką, vaizdo daugiaprasmiškumą. A. Kezio žvilgsnis vis dažniau krypsta į transcendentiskąjį pasaulio ir jo reiškinių suvokimo lygmenį. Žvelgiant į vėlyvąjį fotografo kūrybos periodą per visos jo kūrybos genezę, šie poslinkiai atrodo visiškai natūralūs: tematikos pokyčiai ir ieškojimai, meninės išraiškos priemonių kaita ir eksperimentavimas technologijomis menininką vedė to link. Pereinamuoju tarp dviejų kūrybos etapų laikotarpiu tapo svarbus meninių fotografijų ciklas „Dvigubos kompozicijos“, kuriame menininkas surado sau artimą kūrybos metodą: dviejų skirtingų vaizdų sugretinimą, suliejimą, kuris leidžia papildyti vienas kitą ir atskleisti netikėtą, paprastą akimi nematomas simbolines prasmes. „Toks buvo mano kelias – daugiau išryškinti formą negu siužetą.“ Ir tik vėliau prisipažįsta: „...Dvigubomis kompozicijomis“ nukrypau į kitą pusę. Siužetas ir forma susilygino: ir viena, ir kita tapo maždaug vienodai svarbu. Gal čia žingsnis į priekį? O gal atgal? Aš nežinau. Bet tai vidinis poreikis.“¹²

Šiam menininko kūrybos laikotarpiui didelės įtakos turėjo pokyčiai, įvykę pastoracinėje A. Kezio veikloje. Pasaulėžiūros pokyčiai ir atrasta galimybė nauja forma perteikti savo idėjas labiausiai išryškėja fotografijų cikluose „Giesmių giesmė“, „Moteris“, „Dvigubas solo“. 1990–1995 metų laikotarpiu A. Kezio sukurtos fotografijos tapo laisvės, žaismingesnės. Papildomų prasmių simboliškumo šio laikotarpio fotografijoms suteikė naujai atrastos dvigubų kompozicijų montažavimo technologijos. Fotografijoje ir joje vaizduojamas šiuo metu yra labiau fokusuojamas, spaudžiamas į rėmus, fotografuojama iš tolimesnės perspektyvos, dažnas darbas įgyja miniatiūrišką, spalvotų tonų sodrumą keičia prislopinti pereinantys pilkš-

vos spalvos šešėliai ir atspalviai. Ypač giliu požiūriu į būtį ir egzistenciją, į amžinybės laikinumo ribas A. Kezys žvelgia fotografijų cikle „Būties fragmentai“.

Fotografijų cikle „Giesmių giesmė“ (1993) poetizuojama moteris, meilės tema yra universalizuojama: XX amžiaus žmonės išgyvena tuos pačius jausmus, kaip ir antikos ar viduramžių žmonės, nieko nauja pasaulyje neatrandama, visos tiesos jau yra pasakytos Šventajame Rašte, meilės temos ir jausmai apdainuoti „Giesmių giesmės“ poetiniame tekste. Šis A. Kezio ciklas taip pat iliustruojamas poetiniais „Giesmių giesmės“ intarpais, fotografija ir tekstas papildo vienas kitą. Kezys aktualizuoja, primena vieną iš gražiausių, bet mūsų laikais kažkodėl pamirštą romantinės meilės aprašymą. Tai Senojo Testamento knygos „Saliamono giesmių giesmė“. Krikščionybės istorijoje ji buvo pamiršta dėl pernelyg atviros kalbos apie uždraustus vaisius keliantį, apie geismą keliantį kūną. Nepaisant to, ji nebuvo išbraukta iš šventųjų raštų kanonų. „Giesmių giesmė“ apima poemų rinktinę, kurios pagrindiniai veikėjai yra vyras ir moteris. Savo fotografijas „Giesmių giesmės“ knygai Kezys pavadino esė, nes šis fotografijų ciklas atskleidžia vidinį moters grožį. Fotografui svarbu teigti, kad ir XX a. pabaigoje moteris yra tokia pati, kaip ir prieš šimtmečius. Po kelerių metų fotografas sukūrė ciklą „Moteris“ (1997), į kurį įtraukė ir dalį iš anksčiau aptartų ciklų, taip pratęsdamas moterų portretų seriją. Šiame albume esančios fotografijos ekspresyvos, plastiškos, montažavimo technika, subtilus šešėliavimas padeda atskleisti tai, ką pats autorius vadina fenomenu. Albumas, anot menininko, tai esė apie moterį. Bandydamas spėti moters grožio mįslę, menininkas nekreipia didelio dėmesio į išorinio moters grožio išpūdį, daugelio laikomą esminiu. A. Kezys siūlo pažvelgti į fotografuojamos moters akis, nes akys – tai tikroji asmenybės būtis, jose slepiasi tikrasis moters grožis.

Filosofinė žmogaus samprata išryškėja fotografijų cikluose „Būties fragmentai“, „Kapinaitės“, „Miestų fragmentai“, „Angelų pasaulis“. Kintant Algimanto Kezio pasaulėžiūrai, tematikai ir fotografijų atlikimo technologijai, neabejotinai keičiasi ir žmogaus samprata. Filosofinė žmogaus sampratos koncepcija geriausiai atskleista ir išplėta fotografijų cikle „Būties fragmentai“ (1998).

„Būties fragmentų“ cikle menininkas ryžosi derinti vaizdą ir žodį, kurie vienas kitą ne tik iliustruoja, bet ir papildo. Knyga ne tik apie būtį, bet ir apie visatos ir žmogaus kilmę, neatsiejamai glaudų jų tarpusavio ryšį. Kiekvienas skyrius pradedamas paties autoriaus svarstymais apie egzistenciją, būtį. Kone visiems pastarojo laikotarpio A. Kezio darbams būdinga fotografinio vaizdo ir žodžio vienovė: menininkas tarsi neišsitenka viename žanre, jo idėjos reikalauja universalinės, talpesnės raiškos. Todėl pasitelkiamas Šventasis Raštas, kitų autorių poetiniai tekstai, o naujuosiuose cikluose autorius skelbia savo paties svarstymus.

„Mūsų požiūris į apčiuopiamą būtį yra fragmentiškas ir paviršutiniškas. Matome fragmentus, nematome visumos. Ar paviršiai atspindi daiktų esmę? Atrodo, kad kai kurie fragmentai veržiasi į vienį, o kiti stengiasi likti individualūs, savarankiški.

„Kas būčiau svarbiau – homogeniškumo ar individualumo sąrangos? Daiktai ir mes esame jūra ar lašeliai. Kažkoks filosofas teigė, kad visa būtis – tai ryšiai, vien tik ryšiai.

Savęs ieškojimas, atsiskyrimas nuo kitų – tik tiriomybė, mitas. Viduje vien tik sąsajos. Medžiagų apykaita, vieno daikto virtimas kitu – manipuliavimas faktūromis. Visų esmė ta pati. Taip kalba ir poetai: „Nėra uždarytų durų, užsklęstų langų“. Viskas – atvira erdvė ir ryšių tinklai.“⁴³ Taip svarsto Kezys viename iš „Būties fragmentų“ įžanginių skyrių.

Paskutiniaisiais metais A. Kezys intensyviai dirba įvairiose srityse: menininkas sukūrė

kompiuterinės fotografijos ciklą „Lietuva“ ir dvigubų kompozicijų fotografijų ciklą „Kapinaitės“. Dar po kelerių metų sukurti du nauji kompiuterinės fotografijos ciklai „Miestų fragmentai III“ ir „Angelų pasaulis“. Pastaruoju metu Kezys vis daugiau pateikia kompiuterinių fotografijų ciklą, naujos technologijos teikia galimybę eksperimentuoti, kurti netikėtas paraleles.

30 metų fotomenininkas Algimantas Kezys buvo ištikimas savo stiliui, tačiau pastaraisiais metais pradėjo kurti dvigubas kompozicijas, tam naudodamas naujas technologijas.

Fotografijų cikle „Lietuva 2000“ A. Kezys fiksuoja žinomiausias ir gausiai turistų lankomas istorines vietas, paminklus, tačiau kompiuterinės technologijos ir įvestos spalvos leidžia pateikti jas itin netikėtu, nuo realybės atitrauktu lygmeniu. Šiame cikle, kaip ir ankstesniuose „Miestų fragmentų“ cikluose, menininko žvilgsnis krypsta į pastato, bažnyčios ar paminklo detalę, ji išryškinama, spalvinama, transformuojama. Žinomai, iš atvirukų pažįstamai vietai suteikiama netikėtų spalvų, išryškinamas arba slepiamas jo fragmentas ar detalė, ji rodoma dažniausiai juodame fone, fotografuojama netikėtu raku, spalvinant ir keičiant detales atsiranda papildomų niuansų ir prasmų.

„A. Kezio kompiuterinių fotografijų cikluose atsispindi šiuolaikinės kompiuterinės technologijos ir vaizduojamo meno santykis. Norėdamas būti geru miesto fotografu Algimantas Kezys didesnę dėmesį skiria erdvei, į kurią įtalpina sąvąjį miesto, pastato detalės fragmentą. Ir šiuose cikluose jam svarbu išskirti fragmentą, detalę, kaip ir daugelyje ankstesnių savo darbų ciklų.“⁴⁴

A. Kezio fotografijų ciklas „Angelų pasaulis“ (2001) – tai išskirtinis kompiuterinių fotografijų ciklas, kuris tarsi pratęsia „Kapinaitčių“ serijoje pradėtą transcendentinę temą. Šis ciklas artimas menininko religinėms pažiūroms. Tai savotiškas A. Kezio religinis

idėjų ir minčių pasaulis. „Angelų pasaulyje“ pavaizduoti angelai turi paslaptingo ir apgaubti nematoma skraiste.

Vėlyvojo laikotarpio kūryboje A. Kezys eksperimentuoja. „Miestų fragmentų“ ir „Angelų pasaulio“ ciklą fotografijos įdomios daugiaprasmiškumu ir netikėtais deriniais, dvigubos kompozicijos technika teikia autoriui galimybę kurti vizualesius efektus, žaisti spalvomis, taip pat galimybę realybės daiktui, meno kūriniai ir architektūros fragmentui suteikti neįprastą kontekstą, jungti fotografijos ir vaizduojamosios dailės sritis. Paskutinių metų fotografijose svarbiu elementu tampa spalvos, sujungiančios kūrinio kompoziciją į vieną nedalomą visumą.

Algimanto Kezio dokumentika

Lietuvoje kiek mažiau yra žinoma, kad A. Kezys kurį laiką kūrė dokumentinius filmus. Autobiografinėje knygoje menininkas prisimena, kad pirmasis apie būtinybę kurti dokumentinius filmus apie lietuvių išsiviję veiklą prabilo tuometis „Draugo“ kultūrinio priedo redaktorius, poetas Kazys Bradūnas. Jis pasiūlė Lietuvių fotoarchyvui imtis šios veiklos, apie tai 1967 m. rašė minėtame leidi-

Išvados

Kezio kūryba yra išskirtinė lietuviškos fotografijos kontekste tematika, išraiškos priemonių įvairovė, technologijomis. Menininko fotografijose jungiasi lietuviškoji tradicija, motyvas su moderniomis technologijomis, urbanistiniams motyvui suteikiama universalinė prasmė. Tai nuolat besikeičiantis autorius ir ieškantis autorius, kurio fotografijų cikluose ryškus nuolatinis judėjimas, pasaulėžiūros pokyčiai, veikiantys šio menininko kūrybos raidą.

nyje. Po šių raginimų ankstesnieji lietuviai ėmė rinkti lėšas, daug padėjo Jurgis Janušaitis, „Paramos“ maisto produktų parduotuvės Čikagoje savininkas. Už jo iš klientų bei bičiulių surinktus pirmuosius 800 dolerių buvo nupirkti filmų, apmokėta A. Kezio kelionė į Pisdeilį, kur buvo nufilmuotas rašytojas Mykolas Vaitkus. JAV lietuvių Stasė Semėnienė subūrė specialų komitetą garsiniam filmavimo aparatui pirkti, pakvietė mecenatą Jhoną G. Evansą, Janiną Grybauskienę, Birutę Briedienę, Jurgį Janušaitį. Komitetas lėšas rinko įvairiais būdais: buvo siuntinėjami aukų lapai, pinigai buvo aukojami renginių metu, J. Janušaitis užsiėmė būsimų dokumentinių filmų reklama spaudoje ir radijuje. Po kelerių metų nupirktą aparatūrą, pradėtas darbas. Šių filmų sukurta apie dešimt: apie poetą Joną Aistį, vargonininką, chorvedį Juozą Brazaitį, pedagogę Magdaleną Galdikienę, grafiką Viktorą Petravičių ir daugelį kitų. Juos papildė filmai apie JAV akademinį skautų sąjūdį, ateitininkų veiklą, lietuvius jėzuitus, Pensilvanijos lietuvių angliakasių ir jų dainas, Los Andželo lietuvių bendruomenę, teatrinio sambūrį „Antras kaimas“. Vėliau Lietuvių fotoarchyvo filmų gamyba sulėtėjo. A. Kezio dokumentika – neįkainojama medžiaga istorikams, išsivijęs kultūros tyrinėtojams.

A. Kezio kūryboje svarbus žmogaus ir pasaulio santykio aktualizavimas. Egzistencinius ontologinius žmogaus būties, amžinybės ir laikinumo klausimus menininkas sprendžia per žmogaus santykį su aplinkiniu pasauliu. Kezio kūryboje pabrėžiami estetiški fotografijos elementai, forma, šviesos ir tamsos kontrastai, šešėlių žaismas.

Ankstyvajame fotografo kūrybos etape žmogus yra antrajame plane, fotografijoje vyrauja gamtos motyvai, miesto ir gatvių ar interjero detalės, fotografijos kompozicijose išlieka tik žmogaus siluetas, šešėlis, kontūras,

tačiau drauge jis yra neatskiriama gamtinio ar urbanistinio peizažo, visatos dalis.

Vėliau A. Kezio kūrybos tematika kinta, vyksta pokyčių ir autoriaus pasaulėžiūroje. Šio laikotarpio fotografijose daug sudėtingesnis tampa žmogaus ir pasaulio santykis. Menininkas atranda portreto žanrą, kuriame svarbūs portretuojamojo psichologiniai niuansai, aplinka, smulkmenos ir detalės, supančios žmogų. Net fotografuodamas individą menininkas išlaiko jo ir jį supančio pasaulio ryšį. Kita šio laikotarpio Kezio fotografijos sritis – urbanistiniai ciklai: autorius fotografuoja Čikagos dangoraižius, siekia atskleisti visumą per detalę, fragmentą per urbanistinio ir gamtinio motyvo kontrastą. Šio ciklo fotografijose nėra žmogaus, tačiau ir per estetizuotus miesto motyvus bei fragmentus menininkas svarsto apie žmogaus vietą moderniaame pasaulyje, apie gyvenimo prasmę. Netikėti kontrastai, pararelės ir priešpriešos, dvigubų kompozicijų technika suteikia A. Kezio fotografijoms asociatyvumo, simboliškumo. Architektūros abstrak-

cijoje, negyvosios gamtos detalėje per netikėtus sugretinimus fotografas ieško gyvybės ir prasmės. Vaizdo estetikos precizika sustiprėja pirmajame fotografijų cikle „Dvigubos kompozicijos“.

Per pastaruosius dešimt metų menininkas nuo tradicinės fotografijos prieina prie dvigubų kompozicijų ir montažavimo technikos, leidžiančios jam metaforizuoti ir simbolizuoti vaizduojamąjį pasaulį. Svarbi tampa Kezio žodinių tekstų ir fotografijos simbiozė. Cikle „Būties fragmentai“ išsakoma šių dienų žmogaus pasaulėžiūra, autorius pateikia pačias įvairiausias žmogaus ir visatos sąlyčio taškų versijas.

Kezio kūryboje ryškinamos universaliosios amžinosios tiesos, kurios nekinta nuo žmonijos atsiradimo: keičiasi tik formos, o esmė išlieka ta pati. Naujuosiuose cikluose Kezys naudoja kompiuterines technologijas, leidžiančias dar labiau išplėsti fotografijos žanro ribas, kurti vizualinius efektus, įvesti spalvas. Šio ciklo darbai daugiaprasmiai, juose gausu netikėtų paralelių, išvalgų.

Nuorodos

1. Šią ir kitas H. Cartier-Bressono mintis A. Kezys cituoja savo fotografijų parodos kataloge Algimantas Kezys S. J., Chicago, 1963.
2. Tamošaitis R. Estetinė gyvenimo formulė, Literatūra ir menas, 1995, geg. 13.
3. A. Kezys. Apie save//Margutis, 1964, nr. 2, p. 15.
4. „Į tiesą žiūriu kaip į kristalą“. Pokalbis su A. Keziu „Dienovidžio“ redakcijoje//Dienovidis, 1995, birželio 9, p. 2.
5. Peleckis-Kaktavičius L. Algimanto Kezio išpažintis//Peleckis-Kaktavičius L. Baltas lapas – lyg altorius, Šiauliai: Rytas, 1995, p. 268.
6. Kurauskas A. Tamsos ir šviesos poezija// Draugas, 1975, spalio 18.
7. Narkiewicz-Laine Ch. Miražo menas (vertė K. Vaitkutė)// Draugas, 2000, sausio 29.
8. Tamošaitis R. Estetinė gyvenimo formulė// Literatūra ir menas, 1995, geg. 13.
9. Prunskis J. Nuotraukos poezija// Draugas, 1966, geg. 28.
10. Kančauskas L. Žvilgsnis iš arti į A. Kezio menišką fotografijas//Dirva, 1996, rugs. 28.
11. Šliogeris A. Skrydis į metafizikas//Akiračiai, 1985, nr. 1, p. 9.
12. Fotografija – tai didelė meilė. Dž. Barysaitės pokalbis su A. Keziu//Literatūra ir menas, 1994, lapkr. 26.
13. A. Kezys. Post scriptum //Būties fragmentai, Chicago, 1998.
14. Fotografija – tai didelė meilė“ Dž. Barysaitės pokalbis su A. Keziu// Literatūra ir menas, 1994, lapkr. 26.

MAN'S RELATION TO THE WORLD IN THE WORK OF ALGIMANTAS KEZYS

The work of Algimantas Kezys is unique in the context of Lithuanian photography by virtue of its themes, the variety of its means of expression, and its technologies. Kezys is a constantly changing and searching author whose series of photographs exhibit constant movement and changes of outlook that affect his creative development. He is an artist who solves existential and ontological problems of being human, of eternity and temporality through man's relationship to the surrounding world. Of special value in his work are his urbanistic cycles: Kezys photographs Chica-

go's skyscrapers; he seeks to reveal the whole in a detail, to highlight the fragment through a contrast with urbanistic and natural motifs. In these photographs the artist reflects on man's place in the world, the meaning of life through aestheticized city motifs and fragments. Lately Kezys has started to use computer technologies that offer an opportunity to experiment with unexpected parallels. In the cycles of the past decade the author achieves surprising effects by doubling images and providing photographs with some color accents.